

**URZĄD
OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA WE WROCŁAWIU**

50-4 13 Wrocław, ul. Walońska 3-5
Tel./Fax (O-71) 34-05-922, Tel. Centrala (O-71) 34-05-920
E-mail: wroclaw@uokik.gov.pl

RWR -500-S-8/2000/AW

Wrocław, dnia 1 sierpnia 2000 r.

DECYZJA DL-WR 18/2000

Na podstawie:

art.104 k.p.a. w związku z art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 24 lutego 1990r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (j.t. Dz. U. z 1999 r., Nr 52, poz. 547), po rozpatrzeniu sprawy wszczętej na wniosek Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” w Bolesławcu, (ul. Staszica 11, 59-700 Bolesławiec) przeciwko Zakładowi Energetycznemu Jelenia Góra S.A. (ul. Bogusławskiego 32, 58-500 Jelenia Góra), **nakazuje** się zaniechanie stosowania praktyki monopolistycznej polegającej **na** nadużywaniu pozycji dominującej na lokalnym rynku dostawy energii elektrycznej poprzez zastosowanie w okresie od 13 kwietnia 1999 r. do 10 czerwca 1999 w rozliczeniach z ww. Spółdzielnią taryfy C21, bez uprzedniej zmiany warunków umowy nr 1277/87 w zakresie przejścia w rozliczeniach finansowych między stronami umowy z taryfy Cli na taryfę C2 1.

UZASADNIENIE

1. Do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura we Wrocławiu wpłynął wniosek GS „Samopomoc Chłopska” z Bolesławca, zwanej dalej „Spółdzielnią” (GS) o wszczęcie postępowania przeciwko Zakładowi

Energetycznemu Jelenia Góra S.A. Rejon Energetyczny Bolesławiec, zwanemu dalej „Zakładem” (ZE) i wydania decyzji nakazującej zaniechania stosowania praktyki monopolistycznej poprzez dokonanie korekty faktury nr 9150023/0799R i obniżenie ceny za okres od 13.04.1999 r. do 10.06.1999 r. do obowiązującej taryfy C 11 (dowód: karta 1-2).

1.2. W uzasadnieniu Wnioskodawca podał, że w dniu 5 maja 1987 r. zawarł z ZE w Jeleniej Górze umowę o dostawę energii elektrycznej. W ~ 11 umowy ustalono, że rozliczenia następować będą w oparciu o taryfę B 1 cennika 7/Z/84. W dniu 1 stycznia 1993 r. dla obiektu Wnioskodawcy - piekarni przy ul. Kościuszki zastosowano rozliczenia wg taryfy C 11 cennika 7/Z/92., podstawą tego był aneks nr 1277/87 do umowy z 5

maja 1987 r.

Zdaniem Spółdzielni zastosowanie przez Zakład taryfy C 21 w oparciu o obowiązujący od 4 marca 1999 r. nowy cennik jest bezpodstawne, brak bowiem stosownego, nowego aneksu do umowy. Ustalenie ceny dla piekarni wg taryfy C 21 (wyższej niż w taryfie C 11) było działaniem jednostronnym i w ocenie Wnioskodawcy stanowi nadużycie pozycji dominującej przez narzucenie uciążliwych warunków umowy o dostawę energii elektrycznej w celu uzyskania nieuzasadnionej korzyści w postaci wyższej opłaty za okres do dnia 9 lipca 1999 r.

1.3. W związku z powyższym Urząd, pismem z dnia 2 czerwca 2000 r., wszczął postępowanie administracyjne przeciwko dostawcy energii elektrycznej, w sprawie naruszenia przez ten podmiot art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy antymonopolowej w następstwie:

nadużywania pozycji dominującej na rynku dostawy energii elektrycznej poprzez zastosowanie w okresie od 13 kwietnia 1999 r. do 10 czerwca 1999 w rozliczeniach ze Spółdzielnią, taryfy C2 1, bez uprzedniej zmiany warunków umowy nr 1277/87 w zakresie przejścia w rozliczeniach finansowych między kontrahentami z taryfy C 11 na taryfę C2 1 (dowód: karta 37, 38).

1.4. W odpowiedzi na zarzut sformułowany we wniosku o wszczęcie postępowania, Zakład wyjaśnił, że po wprowadzeniu *Taryfy dla energii elektrycznej*, opracowanej na podstawie obowiązujących przepisów, pracownicy ZE przystąpili do systematycznych przeglądów zabezpieczeń i układów pomiarowych energii u Odbiorców. W przypadkach stwierdzenia występowania zabezpieczeń przedlicznikowych (jak to miało miejsce w GS) o prądzie znamionowym większym, pozwalającym na pobór mocy niezgodny z zawartą umową kontrolujący pracownik informował odbiorcę o konieczności wymiany bezpieczników na dostosowane do mocy zapotrzebowanej, zgodnej z umową oraz o konsekwencjach pozostawienia dotychczasowych. Według ZE znaczna większość odbiorców natychmiast dokonała wymiany bezpieczników. Natomiast Spółdzielnia tego nie zrobiła. Z tego powodu Zakład dokonał zmiany mocy taryfowej na C2 1. Dopiero po 4 miesiącach GS przystosował zabezpieczenie do mocy 21 kW, co pozwoliło na ponowną zmianę grupy taryfowej na C li (dowód: karta 62).

2. Przeprowadzone przez organ antymonopolowy postępowanie dowodowe pozwoliło na ustalenie następującego stanu faktycznego:

2.1. Wnioskodawca jest Spółdzielnią wpisaną do Rejestru Spółdzielni, prowadzonego przez Sąd Rejonowy V Wydział Gospodarczy w Jeleniej Górze pod numerem ARS Nr 161. Przedmiotem działalności Spółdzielni jest w szczególności:

- działalność handlowa (sprzedaż detaliczna, hurtowa, skup);
- działalność produkcyjna (prod. artykułów spożywczych i przemysłowych);
- działalność gastronomiczna;
- działalność usługowa;
- inne.

Dowód: karta 42 - 44.

2.2. Uczestnik jest spółką akcyjną wpisaną do rejestru handlowego, Dział B. Nr 1128, prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze. Przedmiotem działalności Spółki jest m.in.:

- wytwarzanie, przetwarzanie, przesyłanie i sprzedaż energii elektrycznej i ciepłej;

- budowa, rozbudowa, modernizacja i remonty sieci i urządzeń energetycznych oraz niezbędnych budynków;
- eksploatacja urządzeń energetycznych,
- prowadzenie działalności handlowej i usługowej oraz inwestycyjnej w zakresie określonym powyżej;
- inne.

Dowód: karta 86.

2.3. Zakład posiada koncesję na obrót energią elektryczną udzielone przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki na okres do 30 listopada 2008 r. zgodnie z decyzjami:

- nr OEE/21/26981U/1/98/JK z dnia 16.11.1998 r. (dowód: karta 78-85).
- nr OEE/21A/2698/U/1/2/99/AS z dnia 26.04.1999 r. (dowód: karta 75-77).

2.4. Odbiorcami dostarczanej przez Zakład energii elektrycznej są wszystkie podmioty gospodarcze i osoby fizyczne, korzystające z tej energii na terenie miast: Bolesławiec, Jelenia Góra, Kamienna Góra, Karpacz, Kowary, Lubań, Piechowice, Szklarska Poręba, Świeradów Zdrój, Wojcieszów, Zawidów, Zgorzelec oraz gmin: Bogatynia, Bolesławiec, Bolków, Gryfów Śląski, Janowice Wielkie, Jeźów Sudecki, Kamienna Góra, Leśna, Lubań, Lubawka, Lubomierz, Lwówek Śląski, Marciszów, Mirsk, Mysłakowice, Nowogrodziec, Olszyna, Osiecznica, Pieńsk, Platerówka, Podgórzyn, Siekierczyn, Stara Kamienica, Sulików, Swierzawa, Węgliniec, Wień, Zgorzelec (dowód: karta 79).

2.5. Strony postępowania dnia 5 maja 1987 r. zawarły umowę nr 1277/87 o dostarczanie energii elektrycznej. Odbiorca zamówił energię elektryczną dla zasilania piekarni przy ul. Kościuszki w Bolesławcu. W ~ 11 umowy postanowiono, że rozliczenia między stronami za pobraną moc i energię elektryczną odbywają się na podstawie następujących przepisów taryfowych: cennik 7/Z//84 „Energia elektryczna „, taryfa B 1. Na podstawie aneksu do powyższej umowy, zmieniono treść § 11 i wprowadzono nowe zasady rozliczeń, tj. zgodnie z taryfą Cii (dowód: karta 3-5).

2.6. W dniu 3 marca 1999 r. weszła w życie *Taryfa dla energii elektrycznej*, z której wynika iż punkt poboru energii elektrycznej Spółdzielni został zataryfikowany do taryfy C 21 (poprzednio C 11), ze względu na to, że posiadał zabezpieczenie przedlicznikowe o wartości 125 A, co pozwalało mu pobierać moc 82 kW. Zgodnie z punktem 2.3 oraz 4.6 *Taryfy*, Odbiorca kwalifikował się do taryfy C2 1, ponieważ był odbiorcą o mocy przyłączeniowej wyższej niż 40 kW (dowód: karta 18, załącznik nr 2 do akt administracyjnych).

2.7. W piśmie z dnia 26 maja 1999 r. Zarząd Spółdzielni poinformował Zakład, że jest zmuszony do podjęcia działań mających na celu obniżkę kosztów energii elektrycznej dostarczanej przez Zakład. GS zauważyła, że z ostatnich rachunków za energię wynika, że opłata stała kształtuje się na poziomie 90% całej należnej kwoty. Wyraziła również pogląd, że „zabezpieczenie w moc potrzebną do normalnej eksploatacji obiektów GS było - być może - zrobione na wyrost; niemniej jednak zastosowanie nowego cennika od 3 marca 1999 r. wykracza poza zdrowy rozsądek i realne koszty, którym może sprostać Spółdzielnia” (dowód: karta 6).

2.8. W dniu 9 lipca 1999 r. GS przystosowała zabezpieczenie główne oraz układ pomiarowy do zmniejszonego poboru mocy (z 82 kW na 21 kW). Następnie pismem z dnia 12 lipca 1999 r. zwróciła się do Rejonu Energetycznego Bolesławiec o dokonanie zmiany w umowie o pobór energii oraz rozliczanie z mocy 21 kW, a za tym idzie zmianę taryfy z C 21 na C li (dowód: karta 8, 18).

2.9. Spółdzielnia, nie kwestionując, zapłaciła rachunek za energię elektryczną za okres od 3 marca 1999 r. do 13 kwietnia 1999 r. Następną fakturę, obejmującą okres od 13 kwietnia do 10 czerwca 1999 r. na kwotę 3.129,10 zł, GS zapłaciła tylko częściowo, uiszczając 183,94 zł. Odnośnie pozostałej części należnej kwoty, tj. 2.945,16 zł, Zakład wezwał Spółdzielnię do zapłaty. W odpowiedzi na wezwanie, GS - w piśmie z dnia 31 stycznia 2000 r. - poprosiła ZE o skorygowanie faktury, dotyczącej ww. kwoty. Spółdzielnia, w uzasadnieniu swej prośby twierdziła, że sporna należność powstała, gdy piekarnia GS nie prowadziła działalności, a pobór energii był symboliczny, natomiast opłaty stałe zostały później skorygowane przez Zakład (dowód: karta 10, 18).

2.10. Odpowiadając Spółdzielni, Zakład pismem z dnia 23 lutego 2000 r. poinformował, że nie widzi podstaw do korekty rachunku z~ energię elektryczną ponieważ został wystawiony zgodnie z obowiązującymi przepisami. Uczestnik postępowania dodatkowo wyjaśnił, że Spółdzielnia dopiero 9 lipca 1999 r. zmieniła zabezpieczenie przedlicznikowe (ze 125 A na 32 A). W związku z tym nastąpiła zmiana taryfy z C2 1 na Cli, co wiązało się z obniżeniem opłat przesyłowych; gdyby jednak zabezpieczenie przedlicznikowe zostało zmienione wcześniej, to opłaty przesyłowe zostałyby policzone wg nowego zabezpieczenia przedlicznikowego (dowód: karta 11 - 12).

2.10. Prowadząc postępowanie administracyjne, organ antymonopolowy zwrócił się z pytaniem do Urzędu Regulacji Energetyki, czy w świetle aktualnych przepisów prawa energetycznego, możliwa jest zmiana sposobu rozliczeń poprzez zmianę taryfy, bez uprzedniej zmiany umowy (dowód: karta 32). W odpowiedzi URE wyjaśnił, że zgodnie z ~ 30 ust. 3 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 3 grudnia 1998 r. *w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz zasad rozliczeń w obrocie energią elektryczną, w tym rozliczeń z indywidualnymi odbiorcami w lokalach*, warunki zmiany grupy taryfowej określa umowa sprzedaży energii elektrycznej. Opublikowanie *Taryfy*, która może obowiązywać nie wcześniej niż po upływie 14 dni od dnia jej publikacji, **nie powoduje - co do zasady - automatycznego uchylecia dotychczas obowiązujących cen opłat dla energii elektrycznej.**

Dlatego kwestię zmiany sposobu rozliczeń finansowych w związku z opublikowaniem taryfy dla energii elektrycznej należy rozstrzygać w oparciu o obowiązujące przepisy, mając na względzie umowę sprzedaży energii elektrycznej łączącą strony (dowód: karta 3 3-34).

2.11. Po dokonaniu analizy zebranego w sprawie materiału dowodowego, organ antymonopolowy w dniu 5 lipca 2000 r. **rozszerzył z urzędu** postępowanie administracyjne w ten sposób, że dotychczasowy zarzut:

nadużywania pozycji dominującej na lokalnym rynku dostawy energii elektrycznej poprzez zastosowanie w okresie od 13 kwietnia 1999 r. do 10 czerwca 1999 w rozliczeniach ze Spółdzielnią taryfy C 21, bez uprzedniej zmiany warunków umowy nr 1277/87 w zakresie przejścia w rozliczeniach finansowych między kontrahentami z taryfy Cli na taryfę C 21 zakwalifikował **jako naruszenie art. 5 ust. 1 ustawy antymonopolowej** (dowód: karta 106).

2.12. W odpowiedzi na zawiadomienie o zmianie kwalifikacji zarzutu stosowania praktyki monopolistycznej, Wnioskodawca, w piśmie z dnia 10 lipca 2000 r. przyznał, że nie zostały zmienione warunki umowy nr 1277/87 w zakresie zmiany taryf rozliczeniowych. Podał również, że Spółdzielnia czyniła starania o zmianę warunków dostawy energii elektrycznej do budynku piekarni, jednak bez rezultatu (dowód: karta 108).

Natomiast Zakład Energetyczny, odpowiadając pismem z dnia 13 lipca 2000 r. na zawiadomienie Urzędu o zmianie kwalifikacji przyznał, że po ponownym przeanalizowaniu przedmiotu sporu, formalne okoliczności wydania polecenia wymiany zabezpieczeń decydujących o grupie rozliczeniowej na mniejsze, budzą duże wątpliwości. Zakład dalej wyjaśnił, że polecenie nie zostało udokumentowane na piśmie, a Odbiorca nie został poinformowany o konsekwencjach finansowych związanych ze zmianą rozliczeniowej grupy taryfowej. Uczestnik postępowania uznał racje Spółdzielni i zapowiedział, że faktura za okres od 13.04.1999 r. do 10.06.1999 r. zostanie skorygowana w ten sposób, że rozliczenie będzie dokonane wg grupy taryfowej Cli (dowód: karta 109).

3. Mając na uwadze zebrany materiał dowodowy organ antymonopolowy zważył, co następuje:

Istota zarzucanej praktyki sprowadza się do nadużycia przez Zakład pozycji dominującej na lokalnym rynku dostawy energii elektrycznej poprzez zastosowanie w okresie od 13 kwietnia 1999 r. do 10 czerwca 1999 w rozliczeniach ze Spółdzielnią taryfy C 21, bez uprzedniej zmiany warunków umowy nr 1277/87 w zakresie przejścia w rozliczeniach finansowych między kontrahentami z taryfy C 11 na taryfę C 21.

Dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy należy rozpatrzyć, czy takim działaniem Uczestnik postępowania naruszył ustawę antymonopolową a w szczególności, czy naruszony został jej art. 5 ust. 1.

Rozstrzygnięcie sporów antymonopolowych z art. 5 ust. 1 ustawy antymonopolowej ma miejsce wtedy, gdy dane zachowanie się przedsiębiorcy dominującego nie mieści się w przykładowym katalogu zakazanych praktyk monopolistycznych, opisanych w pkt. 1 - 8 tegoż artykułu. Takie właśnie okoliczności zachodzą w rozpatrywanej sprawie.

Naruszeniem art. 5 ust. 1 ustawy antymonopolowej, w przedmiotowym postępowaniu jest działanie przedsiębiorcy spełniające łącznie wszystkie przesłanki określone w tym przepisie, a mianowicie

- 1. zajmowa** . rzez Zakład pozycji dominującej na rynku
2. nadużywanie tej pozycji,

Ad 1. Artykuł 2 pkt 7 ustawy antymonopolowej określa pozycję dominującą jako „*pozycję przedsiębiorcy polegającą na tym, że przedsiębiorca ten nie spotyka się z istotną konkurencją na rynku krajowym lub lokalnym, domniemywa się, że przedsiębiorca ma pozycję dominującą jeżeli jego udział w rynku przekracza 40%* „.

Dla ustalenia pozycji rynkowej Zakładu konieczne jest ustalenie rynku relewantnego (produktowego i geograficznego). Rynkiem produktowym jest lokalny rynek dostawy energii elektrycznej. Rynek geograficzny wyznaczają miejscowości wymienione w pkt 2.4, na str. 4 niniejszej decyzji. W przypadku ZE w Jeleniej Górze, rynek w ujęciu geograficznym wyznacza obszar byłego województwa jeleniogórskiego. Jest to obszar, na który dostarczana jest energia elektryczna produkowana przez ZE. W związku z posiadaniem przez ww. podmiot sieci urządzeń dystrybucji energii elektrycznej, na tak zakreślonym rynku geograficznym należy mu przypisać pozycję tzw. monopolisty naturalnego, na rynku lokalnym, w zakresie sprzedaży energii elektrycznej (monopol techniczny). Przedsiębiorstwa zajmujące się dostawami energii elektrycznej, z uwagi na sposób dostarczania towaru do odbiorcy, posiadają stałą monopolistyczną pozycję na rynku zakreślonym przez ich sieć elektroenergetyczną ponieważ Odbiorcy nie mają możliwości korzystania z innego, zawodowego źródła energii.

Reasumując, Uczestnik postępowania na tak zakreślonym rynku, w stosunku do Wnioskodawcy zajmuje pozycję monopolistyczną zdefiniowaną w art. 2 pkt 6 ustawy antymonopolowej, zgodnie z którym, przez pozycję monopolistyczną rozumie się „*pozycję przedsiębiorcy, polegającą na tym, że przedsiębiorca ten nie*

spotyka się z konkurencją na rynku lokalnym i krajowym „.

Ponieważ pozycja monopolistyczna jest jednocześnie kwalifikowaną formą pozycji dominującej, stąd spełniona jest pierwsza z przesłanek art. 5 ust. 1 ustawy antymonopolowej.

Ad 2. Strony niniejszego postępowania związane były umową o dostarczanie energii elektrycznej. Umowy w obrocie gospodarczym mają na celu zapewnienie pewności i trwałości stosunków łączących strony. Zawarcie umowy jest wyrazem utrwalenia wzajemnych relacji między kontrahentami. Szczególne znaczenie mają umowy zawierane pomiędzy przedsiębiorcami a osobami prowadzącymi działalność gospodarczą bo dotyczą profesjonalistów. Przedsiębiorcy, zawierając umowę, zapewniają sobie ciągłość i poszanowanie wzajemnych interesów, tym samym nie chcą być narażeni na nagłe zmiany stosunków umownych. Dlatego też strony z reguły zastrzegają sobie, że zmiany umowy będą dokonywane na piśmie. Również w umowie pomiędzy Spółdzielnią a Zakładem zapis ~ 13 brzmi: „Wszelkie zmiany umowy mogą nastąpić wyłącznie za zgodą stron, wyrażoną na piśmie”. Zmiana taryfy z Cli na C21 niewątpliwie należy do istotnych postanowień umowy, do których odnosi się zapis ~ 13 cytowanej umowy. Tym samym wprowadzenie nowej taryfy C21 wymagało zmiany odpowiednich warunków umowy, według zasad określonych w ~ 13. Zabezpieczenie przedlicznikowe, które posiadał Wnioskodawca w swojej piekarni, pozwalało na pobór mocy większej niż to wynikało z umowy. Dlatego też, zdaniem organu antymonopolowego należało zmienić umowę, a następnie wprowadzić do stosowania rozliczenia zgodnie z taryfą C2 1. Taka opinia znajduje potwierdzenie również w wyroku Sądu Antymonopolowego, który stwierdził, że „*gdy umowa na dostawę prądu nie odpowiada aktualnym wymogom, strony powinny zawrzeć nową nawet jeśli negocjowały tylko zmianę ceny i stawek za energię* „(sygn. akt XVII Ame 49/99).

Zakład podał, że pracownik kontrolujący układy pomiarowe energii u odbiorców, poinformował Spółdzielnię o konieczności wymiany bezpieczników na dostosowane do mocy zapotrzebowanej, zgodnej z umową oraz o konsekwencjach pozostawienia dotychczasowych. Organ antymonopolowy stwierdza, że takie zachowanie można ocenić jedynie jako podjęte - w celu zmiany stosunków obligacyjnych między stronami - działania o charakterze faktycznym, natomiast nieskuteczne w sensie prawnym.

W przedmiotowej sprawie przekwalifikowanie sposobu rozliczania energii elektrycznej, poprzez zmianę taryfy Cli na C21 nastąpiło jednostronnie, bez jakichkolwiek uzgodnień czy porozumień z GS. O zmianie taryfy Spółdzielnia dowiedziała się po upływie dwóch i pół miesiąca od jej wprowadzenia, po otrzymaniu faktury.

Nie ulega więc wątpliwości, iż Zakład, wykorzystując swoją monopolistyczną pozycję, w sposób władczy wprowadził do stosowania nową taryfę C2 1. Gdyby Spółdzielnia wiedziała, że jej zabezpieczenie przedlicznikowe spowoduje automatyczną zmianę taryfy, a tym samym znaczny wzrost opłaty za energię elektryczną dokonałaby jego zmiany. Sytuacja w jakiej znalazła się Spółdzielnia na skutek działania Zakładu była dla niej tym bardziej niekorzystna, że powodowała wymierne, negatywne skutki finansowe. Natomiast Zakład, działając w sposób oportunistyczny~.. wykorzystując swoją siłę rynkową dopuścił się stosowania praktyki monopolistycznej typu eksploatacyjnego.

A zatem, w okolicznościach rozpatrywanej sprawy organ antymonopolowy uznaje, że wprowadzenie nowej taryfy, bez uprzedniej zmiany umowy, stanowiło nadużycie monopolistycznej pozycji Zakładu.

W tym stanie rzeczy, zdaniem Urzędu, została spełniona druga przesłanka art. 5 ust. 1 ustawy antymonopolowej.

Wobec spełnienia wszystkich wymaganych przesłanek dla wystąpienia zarzucanej Zakładowi praktyki monopolistycznej, organ antymonopolowy stwierdza, iż swym postępowaniem naruszył on przepis art. 5 ust. 1 ustawy antymonopolowej.

Mając powyższe na względzie, orzeczono jak w sentencji.

Od niniejszej decyzji przysługuje stronom odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Antymonopolowego w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia decyzji za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Dyrektor
Zbigniew Jurczyk